

11. Закон України «Про валютний ринок і валютний контроль» від 21.06.2018 №2473-VIII (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

2.2. Проблеми виконання державного бюджету України 2022-2024 рр.

Враховуючи те, що державний бюджет України – фонд, за допомогою якого держава концентрує значну частину ВВП та централізовано розподіляє її на розвиток економіки, соціальний захист населення, обороноздатність країни, утримання органів державної влади та управління, його важливість важко переоцінити. В умовах воєнного стану бюджет України набуває ще більшого значення, оскільки держава стикається з безпрецедентними економічними та соціальними викликами. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну ставить перед державою першочергове завдання – забезпечити оборону країни. Для цього бюджет має бути здатним своєчасно і в достатньому обсязі фінансувати Збройні сили, закупівлю озброєнь та матеріально-технічного забезпечення. Сьогодні велика кількість населення потребує додаткової підтримки через втрату джерел доходу, вимушене переселення та руйнування житла. В умовах війни бюджет України на соціальний захист відіграє ключову роль у підтримці населення, особливо вразливих категорій, таких як внутрішньо переміщені особи (ВПО), малозабезпечені сім'ї, ветерани, люди з інвалідністю та пенсіонери. Військові дії значно збільшили потреби у соціальній допомозі, що призвело до перерозподілу коштів у державному бюджеті на користь соціальних програм. Економіка держави зазнає значних втрат, що негативно впливає на надходження податків і доходів до державного бюджету. Також, воєнний стан спричиняє значний інфляційний тиск, що впливає на реальну вартість бюджету. Незважаючи на активну фазу бойових дій, Україна вже зараз планує післявоєнну відбудову, тому бюджет має враховувати витрати на відновлення інфраструктури, житла, соціальних установ, а також стимулювання економічного зростання в

поствоєнний період. У цьому аспекті забезпечення функціонування держави вимагає формування додаткових фінансових джерел та збалансованого розподілу надходжень до критичних сфер життєдіяльності держави. Сучасна ситуація в країні вимагає необхідності дослідження структуризації державних видатків України для обґрунтування системних проблем у процесі їх формування та, на цій основі, виявлення можливих напрямів їх вирішення в повоєнній перспективі.

Від початку повномасштабної збройної агресії РФ проти України було вжито низку заходів для стабілізації фінансової системи країни. Основні зусилля були спрямовані на переорієнтацію бюджету для забезпечення військових потреб, а також на пошук додаткових джерел фінансування для покриття постійно зростаючих видатків. Бюджет був спрямований на такі ключові цілі:

1. Фінансування оборони: значна частина державних коштів була перенаправлена на військові цілі, включаючи озброєння, забезпечення армії та відбудову військової інфраструктури.

2. Підтримка критичної інфраструктури: забезпечення функціонування критично важливих секторів, таких як енергетика, транспорт та зв'язок, стало пріоритетом для стабільного забезпечення базових послуг для населення.

3. Соціальні та гуманітарні витрати: уряд продовжував фінансувати основні соціальні виплати, включаючи допомогу внутрішньо переміщеним особам, підтримку малозабезпечених та надання гуманітарної допомоги постраждалим від війни регіонам.

Завдяки активній міжнародній підтримці вдалося залучити фінансові ресурси у вигляді грантів і кредитів, що сприяло стабілізації економічної ситуації та забезпеченню необхідних видатків для функціонування країни під час війни.

Завдяки щоденній і ретельній роботі всіх гілок влади на міжнародній арені, Україні вдалося здобути підтримку провідних світових лідерів та залучити суттєву фінансову допомогу у вигляді як грантів, так і кредитів. Це дало можливість збалансувати державний бюджет та завершити 2022 рік з більш позитивними економічними показниками, ніж очікувалося. Завдяки цим заходам вдалося уникнути глибокої фінансової кризи та забезпечити стабільне

функціонування ключових секторів економіки. Доходи державного бюджету становили 1 трлн 787,7 млрд грн, левову частку яких становили гранти від міжнародних партнерів (481,1 млрд грн, або 26,9 % усієї суми доходів держбюджету за рік) [1].

Видатки державного бюджету у 2022 році сягнули 2 трлн 706 млрд грн, що більше ніж у минулому році на 1 трлн 214 млрд грн та на 80 % більше обсягу видатків, затвердженого законом на початку 2022 року, причому більша частина з них – це видатки на національну безпеку та оборону, обсяг яких у 2022 році становив 1 трлн 537 млрд гривень [2].

Разом із видатками на оборону Уряд України приділяв значну увагу фінансуванню соціальних видатків, зокрема на виплату різних видів допомоги внутрішньо переміщеним особам. Так, за втрату робочого місця внаслідок війни було здійснено компенсацію в розмірі 6500 грн на загальну суму 30,8 млрд грн у рамках бюджетної програми «Підтримка». Крім того, використано 53 млрд грн на здійснення допомоги понад 2 млн ВПО для покриття їх витрат на проживання [3].

Основні підсумки виконання бюджету 2022 року [2]:

- дефіцит державного бюджету було виконано в межах значно нижче встановленого законом граничного показника (факт – 914,9 млрд грн, 17,6 % ВВП при плані 31,7 % ВВП);

- виділення коштів на оборону та безпеку в обсязі 29,6 % ВВП (у 5,8 разів більше ніж у 2021 році);

- забезпечення подальшого зростання мінімального розміру заробітної плати, розмірів прожиткового мінімуму й інших видів соціальних виплат та допомог;

- продовження підвищення рівня пенсійного забезпечення громадян;

- надання пільг та субсидій для населення у грошовій формі.

Зважаючи на виняткові труднощі, які виникли внаслідок російського вторгнення, у 2023 році Уряд України продовжив акцентувати увагу на фінансуванні таких ключових напрямів, як оборона, соціальний захист та

відновлення критичної інфраструктури. Паралельно з цим, відбувалося ефективне управління економікою, зусилля були спрямовані на підтримання макроекономічної та фінансової стабільності. Завдяки наполегливій роботі та постійній підтримці міжнародних партнерів у 2023 році вдалося вчасно і в повному обсязі забезпечити фінансування всіх пріоритетних видатків. Це включало виплату пенсій та соціальної допомоги, оплату праці медичних працівників і вчителів, а також покриття витрат, пов'язаних з обороною, безпекою, охороною здоров'я та освітою.

Доходи Державного бюджету України в 2023 році становили 2,67 трлн грн, із яких 433,9 млрд грн – гранти від міжнародних партнерів. Видатки державного бюджету порівняно з 2022 роком збільшилися на 48,4 % до понад 4 трлн грн, із яких видатки на національну безпеку та оборону становили близько 2,65 трлн гривень [4].

За результатами виконання Державного бюджету України на 2023 рік досягнуто:

- фінансування видатків на оборону та безпеку в обсязі 40,5% ВВП (у 1,7 рази більше ніж у 2022 році);
- забезпечення підвищення грошового забезпечення військовослужбовців;
- здійснення виплат соціальних допомог, компенсацій населенню в запланованих Законом обсягах;
- збільшення фінансування капітальних видатків державного бюджету у зв'язку з ліквідацією наслідків збройної агресії та відновленням і розвитком інфраструктури (208,9 млрд грн, що на 120,5 млрд більше ніж у 2022 році);
- виконання дефіциту державного бюджету у межах значно нижче встановленого Законом граничного показника (факт – 20,4% ВВП при плані 31,6% ВВП) [5].

Загальна сума доходів Зведеного бюджету України за січень – липень 2024 року становила 1740 млрд грн, що на 6,8 млрд грн, або на 0,4 відсотка більше ніж за аналогічний період 2023 року. За січень – липень 2024 року Державний бюджет України отримав 1486,7 млрд грн, що на 9 млрд грн, або на 0,6 відсотка більше

ніж за аналогічний період 2023 року [6-7].

Загальна сума касових видатків Зведеного бюджету України за січень – липень 2024 року становила 2440,1 млрд грн, що на 8,8 відсотка, або на 197 млрд грн більше ніж за січень – липень 2023 року. У структурі видатків Зведеного бюджету України найбільші частки припадають на оборону (46,8 відсотка), на громадський порядок, безпеку та судову владу (14,3 відсотка), на соціальний захист та соціальне забезпечення (11,5 відсотка), на освіту (7,6 відсотка), на обслуговування боргу та виплати за державними деривативами (6,4 відсотка), на охорону здоров'я (5 відсотків) [6].

Основними проблемами виконання бюджету України за 2022-2024 роки стали виклики, пов'язані з війною, економічною кризою та інфляцією, а саме [1-6]:

1. Витрати на військове озброєння. Через вторгнення росії в Україну, видатки на оборону та безпеку значно зросли, що спричинило тиск на інші сектори економіки, зокрема соціальні програми та інфраструктуру, ускладнило балансування бюджету. У 2022-2023 роках оборонні витрати становили близько 60-65% бюджету, що вимагало залучення додаткового фінансування з зовнішніх джерел.

2. Демографічна криза. Низька народжуваність та висока смертність загострились в поєднанні з воєнними втратами і мільйонами біженців в Україні. Таким чином, соціальна складова виконання бюджету України за 2022-2024 роки була значною мірою сфокусована на підтримці населення в умовах воєнного стану.

3. Дефіцит бюджету. Протягом досліджуваного періоду бюджетний дефіцит в Україні залишався високим, не зважаючи на те що його зростання приводить до гальмування економіки. У 2023 році дефіцит склав понад 20% ВВП, що потребувало залучення зовнішніх кредитів і допомоги міжнародних фінансових організацій, таких як МВФ та ЄС. Прогноз фінансування державного бюджету на 2025 рік передбачає зниження дефіциту державного бюджету до 19,4% ВВП.

4. Інфляція та зростання цін. Рівень інфляції за 2022-2023 роки сягнув високих показників (понад 20% у 2022 році), що призвело до збільшення вартості державних програм і соціальних виплат. Інфляційний тиск ускладнював прогнозування витрат та забезпечення достатнього фінансування для основних секторів бюджету; зростання інфляції відбулося через збільшення витрат бізнесу на оплату праці та електроенергію, підвищення акцизів та девальвацію гривні.

5. Податкові надходження. Через війну та окупацію частини територій значно знизилися податкові надходження. Багато підприємств було зруйновано або призупинили діяльність, що вплинуло на надходження до бюджету з внутрішніх джерел.

6. Реалізація проектів розвитку. Війна суттєво обмежила можливості фінансування інфраструктурних і економічних проектів розвитку, що призвело до зниження інвестицій у довгострокову відбудову економіки. Попри зусилля, ці витрати залишалися нижчими за заплановані.

Забезпечення соціальної підтримки населення під час воєнного стану є надзвичайно складним завданням, оскільки вразливі категорії громадян, такі як люди з інвалідністю та люди старшого віку, найбільше потерпають від її наслідків. З початку повномасштабного вторгнення росії держава намагалась організувати соціальні виплати і підтримати функціонування соціальної сфери. В умовах воєнного стану та складної економічної ситуації в Україні було вжито першочергових заходів щодо переорієнтування бюджету країни на військові цілі та здійснення найнеобхідніших соціальних, гуманітарних видатків, спрямованих на підтримку життєдіяльності населення та на підтримку внутрішньо переміщених осіб, а також забезпечення роботи критичної інфраструктури. Сьогодні виплата державної соціальної допомоги закріплена на законодавчому рівні і буде виплачуватиметься протягом дії воєнного стану та одного місяця після його припинення чи скасування [7]. Війна значно підвищила соціальні ризики, включаючи безробіття, втрату житла та зростання рівня бідності, що вимагає від уряду мобілізації ресурсів для підтримки цих груп. Соціальний бюджет забезпечує фінансування критично важливих виплат та послуг, зокрема пенсій,

допомоги по безробіттю, житлових субсидій, медичних послуг та гуманітарної допомоги. В умовах війни цей бюджет стає не лише інструментом стабілізації економіки, але й засобом забезпечення базового рівня життя для мільйонів громадян, що дозволяє зменшити соціальну напругу та пом'якшити наслідки гуманітарної кризи. Протягом дії воєнного стану в Україні видатки державного бюджету на соціальну підтримку громадян зростають щорічно (табл. 1).

Таблиця 1

Видатки держбюджету на соціальну підтримку населення 2022-2024 рр.

Окремі види допомоги	млн грн		
	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Допомога на проживання ВПО	53488,627	73240,8	–
Пільги на ЖК послуги	12328,3	10625,9	–
Пільги на придбання твердого палива та скрапленого газу	228,5	433,8	≈177,00
Субсидії на оплату ЖК послуг	20 169,8	18223,2	≈31500,00
Субсидії на придбання твердого палива та скрапленого газу	743,8	1 014,3	–
Додаткова підтримка одержувачам пільг і субсидій на придбання твердого палива	–	1 847,3	–
Допомога малозабезпеченим сім'ям	13879,4	11420,7	20,2
Допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю	14823,4	16 460,6	19,4
Допомога при народженні та усиновленні дитини (щомісячна частина)	7709,9	7426,6	–
Допомога на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях	5669,5	5621,6	–
Допомога особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю	4527,3	5420,2	–
Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування	3037,6	3206,5	≈4600,00
Допомога на дітей-сиріт та дітей без батьківського піклування	1350,1	1623,5	≈2400,00
Допомога особі, що живе із особою з інвалідністю I/II гр. внаслідок психічного розладу	1755,0	1997,2	–
Допомога на дітей одиноким матерям	1989,7	1183,4	≈1900,00
Допомога при народженні та усиновленні дитини (одноразова частина)	2140,0	2058,9	–
Одноразова допомога «пакунок малюка»	1255,6	1340,2	–
Державна соціальна допомога на догляд	460,1	513,7	–
Допомога непрацюючій особі пенсійного віку, яка не набула права на пенсію	519,2	310,3	–
Тимчасова допомога на дітей	231,8	397,4	–
Допомога на дітей, хворих на важні хвороби, яким не встановлена інвалідність	78,5	125,2	–
Допомога у зв'язку із вагітністю та пологами	267,2	264,8	–

Продовження таблиці 1

Відшкодування послуги з догляду за дитиною до 3 років «муніципальна няня»	165,3	88,7	–
Виплата непрацюючі особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I гр./ яка має 80+ років	40,6	27,100	–
Допомоги на територіях, де управління соціального захисту не функціонують (-вали)	3581,3	2655,0	–
Пільги та житлові субсидії на територіях, де управління соціального захисту не функціонували	229,1	3253,7	–

Джерело: розраховано автором за даними [1-6]

Так, в 2022 р. соціальний бюджет України у складав 425987,0 млн грн. Протягом цього року до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» внесено зміни, серед яких найвагомішими для соціальної сфери були [8]:

- від 31 травня 2022 року – для належного соціального забезпечення громадян, виплати пенсій та надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання Міністерству соціальної політики України збільшено бюджетні призначення на загальну суму 32,6 млрд гривень;

- від 09 липня 2022 року – для фінансового забезпечення виплат пенсій, надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, виплати деяких видів допомог, компенсацій, окремим категоріям населення збільшено бюджетні призначення Міністерству соціальної політики України на загальну суму 73,8 млрд грн.

В умовах воєнного стану у 2022 році було забезпечено соціальний захист громадян України, зокрема внутрішньо переміщених осіб. Так, у березні 2022 року Уряд запровадив програму допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам. У рамках цієї програми допомога надавалася таким категоріям зареєстрованих ВПО: протягом березня – квітня 2022 року допомогу отримували: особи, які перемістилися з тимчасово окупованих територій України, особи, які перемістилися з адміністративно-територіальних одиниць, де відбуваються бойові дії та які визначені у відповідному переліку; ВПО, які станом на 01 березня 2022 року отримували щомісячну адресну допомогу внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому

числі на оплату житлово-комунальних послуг. За рахунок резервного фонду державного бюджету для першої черги виплат було виділено Мінсоцполітики 10 млрд грн на бюджетну програму «Надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» [9].

Відповідно до законів України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» від 31.05.2022 № 2280-IX і від 09.07.2022 № 2385-IX видатки на виплату допомоги внутрішньо переміщеним особам було збільшено на 12,5 млрд грн і на 32,4 млрд грн відповідно. Загалом у 2022 році для здійснення виплат ВПО адресної допомоги на покриття витрат на проживання спрямовано 53,5 млрд гривень [10].

Для забезпечення виплати допомог, компенсацій, грошового забезпечення та оплати послуг окремим категоріям громадян у 2022 році (внаслідок підвищення рівня прожиткового мінімуму в порівнянні з груднем 2021) було спрямовано 63,5 млрд грн, що на 2,5 млрд грн більше ніж у 2021 році. Також у 2022 році забезпечено стабільне фінансування щомісячних грошових виплат пільг та житлових субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі для 4,1 млн отримувачів (33,7 млрд гривень) [2; 10].

У 2023 році касові видатки державного бюджету на соціальну підтримку та соціальний захист становили 461,0 млрд гривень. Для здійснення соціальних виплат понад 5 млн отримувачам було спрямовано 138,9 млрд грн. Основний акцент було спрямовано на підтримку людей, які потрапили у складні життєві обставини внаслідок війни, втратили доходи та роботу. Протягом 2023 року до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» чотири рази внесено зміни, серед яких найвагомішими для соціальної сфери були [11]:

- від 24 лютого 2023 року – для фінансового забезпечення виплат пенсій Міністерству соціальної політики України збільшено бюджетні призначення на суму 1,8 млрд грн;

- від 06 жовтня 2023 року – Міністерству соціальної політики України для

виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам збільшено бюджетні призначення на суму 16,6 млрд грн.

Водночас у 2023 році забезпечено стабільне фінансування грошових виплат пільг і житлових субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі. Крім цього, запроваджено експериментальний проект щодо надання протягом опалювального періоду 2023–2024 років додаткової підтримки отримувачам пільг та субсидій на придбання твердого палива [12]. На цю мету з Державного бюджету України спрямовано кошти в сумі 35,5 млрд гривень. Особливу увагу було приділено соціальному захисту осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю. Загальний обсяг касових видатків державного бюджету на соціальний захист цих категорій становив 3,4 млрд грн. (зокрема спеціальний фонд – 0,2 млрд грн), із них на забезпечення протезно-ортопедичними виробами та допоміжними засобами реабілітації окремих категорій осіб – 3,1 млрд гривень.

З метою реформування системи надання соціальних послуг шляхом наближення їх до вразливих груп населення, які їх потребують та не можуть самостійно подолати труднощі, у 2023 році було запроваджено експериментальні проекти, фінансування яких здійснювалося у складі бюджетної програми «Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини», зокрема:

- з надання в закладах охорони здоров'я, які належать до сфери управління Мінсоцполітики, окремих соціальних послуг особам похилого віку, особам з інвалідністю з числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах (постанова Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2023 року № 248), касові видатки у 2023 році становили 28,9 млн грн. [13];

- із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил (постанова Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2023 року № 1050), касові видатки у 2023 році становили 0,6 млн грн. [14];

- із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості (постанова Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2023 року № 1049) [15].

На підтримку ветеранів війни та членів їх сімей у 2023 році спрямовано кошти у сумі 7 млрд грн, що дало змогу надавати їм підтримку від держави [4-5].

В 2024 р. соціальні видатки передбачено державним бюджетом у розмірі 470 млрд грн. Це на 25 млрд грн більше, ніж минулого 2023 року; на субсидії спрямовано 50 млрд грн., що на 12 млрд грн більше, ніж в минулому році. Майже удвічі збільшено видатки на соціальний захист осіб з інвалідністю. Крім того, у бюджеті передбачено понад 14 млрд грн на підтримку українських ветеранів. 2024 року відбулось зростання фінансування на реабілітаційну та психологічну допомогу ветеранам (понад 2,5 млрд грн.) [6-7]. Особливістю 2024 року в сфері надання соціального захисту є цифровізація, перший крок в цьому напрямі було зроблено – об'єднання у Пенсійному фонді виплати пенсій, субсидій та соціальне страхування. Так, заплановано електронний кейс-менеджмент; бета-тестування відповідного кейсу охопить чотири пілотні регіони – це Вінницька, Дніпропетровська, Полтавська та Черкаська області.

Протягом 2022-2024 років, в умовах повномасштабного вторгнення, уряд України приділяє особливу увагу кільком ключовим пріоритетам у функціонуванні держави. До них належить забезпечення достатнього фінансування сектора безпеки та оборони, підтримка соціальних стандартів і надання допомоги тим, хто цього потребував, недопущення критичного недофінансування сфер охорони здоров'я та освіти, а також підтримка суб'єктів господарювання, що обумовлюється кількома важливими факторами. Перш за все, потрібно було змінювати підхід до формування та реалізації бюджетної політики, що було забезпечено перерозподілом деяких повноважень від Верховної Ради України до Кабінету Міністрів, який отримав можливість перерозподіляти видатки через резервний фонд для потреб оборони та безпеки. Також були спрощені процедури державних закупівель і обмежена публікація

звітів щодо виконання бюджету, що призвело до збільшення так званого «ручного управління» бюджетом.

Однією з головних проблем виконання бюджету в умовах воєнного стану став загальний його дефіцит, який зріс до безпрецедентного рівня – майже 19% від прогнозованого ВВП, що вимагало залучення кредитів та фінансування від міжнародних партнерів, включаючи пільгові кредити та емісійні кошти Національного банку України. Було організовано нові джерела фінансування бюджету, в тому числі залучення міжнародної допомоги.

Видатки на безпеку та оборону залишалися вкрай високими, досягаючи майже 33% від ВВП, що вимагало складного балансування між першочерговими потребами оборони, соціальною підтримкою населення та допомогою бізнесу. Для підтримки суб'єктів господарювання, як основного джерела наповнення бюджету, було активізовано програми підтримки малого і середнього бізнесу.

Державний бюджет України на 2025 рік буде побудований на аналогічних засадах до бюджету 2024 року, з пріоритетами у забезпеченні оборони, безпеки та соціального захисту населення, проте фінансова підтримка від європейської та міжнародних партнерів є досить важливою для стабільності бюджету. Це свідчить, що держава не зважаючи на жорсткі умови функціонування намагається збалансувати статті видатків на критичні напрями та забезпечує належну підтримку своїх громадян.

Список використаних джерел:

1. Уряд України схвалив звіт про виконання Державного бюджету України 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukrainy-skhvalyv-zvit-pro-vykonannia-derzhavnoho-biudzhetu-ukrainy-2022> (дата звернення 10.09.2024)
2. Бюджет 2022 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2022-538 (дата звернення 17.09.2024)
3. «Підтримка URL: <http://surl.li/fevxeg> (дата звернення 12.09.2024)
4. Бюджет 2023 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582 (дата звернення 17.09.2024)

5. Уряд України схвалив звіт про виконання Державного бюджету на 2023 рік: видатки на оборону та безпеку становили 2,65 трлн гривень. URL: <http://surl.li/nyidqk> (дата звернення 10.09.2024)

6. Бюджет 2024 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_of_2024-698 (дата звернення 13.09.2024)

7. Соціальна допомога та виплати в умовах воєнного стану. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/socialna-dopomoga-ta-viplati-v-umovah-voyennogo-stanu> (дата звернення 17.09.2024)

8. Про Державний бюджет України на 2022 рік: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення 17.09.2024)

9. Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг. Постанова Кабінету Міністрів України № 505 від 01.10.2014р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.09.2024)

10. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» № 2280-IX від 31.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2280-20#Text>

11. Про Державний бюджет України на 2023 рік: Закон України № 2710 від 22.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> (дата звернення 15.09.2024)

12. Про реалізацію протягом опалювального сезону 2023-2024 років експериментального проекту щодо надання додаткової підтримки населенню на придбання твердого пічного побутового палива. Постанова Кабінету Міністрів України №1173 від 7 листопада 2023 року URL: <http://surl.li/jhiib> (дата звернення 15.09.2024)

13. Деякі питання реалізації експериментального проекту з надання в закладах охорони здоров'я, які належать до сфери управління Міністерства соціальної політики, окремих соціальних послуг деяким категоріям осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах. Постанова Кабінету Міністрів

України № 248 від 03 жовтня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/248-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.09.2024)

14. Про реалізацію експериментального проекту із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил. Постанова Кабінету Міністрів України № 1050 від 03 жовтня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1050-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.09.2024)

15. Про реалізацію експериментального проекту із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості постанова Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2023 року № 1049 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.09.2024)

2.3. Податкова політика за умов воєнного стану

Війна суттєво вплинула на економіку України, Європи та світу загалом. З початком повномасштабної військової агресії уряд оперативно розпочав реалізовувати дискреційну фіскальну політику - цілеспрямовано змінюючи розміри податкових доходів, державних витрат, сальдо державного бюджету тощо, активно протидіючи негативним наслідкам викликаних війною. На перший план вийшла стимулююча податкова політика, зокрема зменшення податкового навантаження на платників податків, їх підтримка в умовах різкого погіршення умов ведення фінансово-господарської діяльності. В умовах воєнного стану, для підтримки належного рівня соціально-економічного розвитку країни, важливо формувати нові та коректувати діючі домінанти податкової політики держави з метою забезпечення збалансованого бюджетно-податкового регулювання.

Податкова політика є ключовим напрямом фінансової політики України. Вона використовує свої інструменти та методи для регулювання економічного